

Powszechny
dziennik praw państwa i rządu
dla
cesarstwa austriackiego.

Część LXVI.

Wydana i rozesłana: dnia 8. Listopada 1851.

Allgemeines
Reichs-Gesetz- und Regierungsblatt
für das
Kaiserthum Oesterreich.

LXVI. Stück.

Ausgegeben und versendet am 8. November 1851.

Część LXVI.

Wydana i rozesłana 8. Listopada 1851.

236.

Rozporządzenie ministra wyznań i oświecenia z d. 26. Paźdźier. 1851,

do dyrektorów c. k. akademij prawniczych w Zagrzebiu, Wielkim-Warażdynie, Koszycach i Preszburgu;

wyjaśniające niektóre wątpliwości co do wykładania i zastosowania kilku paragrafów w rozporządzeniach z dnia 4. Października 1850 (dz. pr. pańs. L. 380 i 381).

Ponieważ w wykładaniu i zastosowaniu niektórych paragrafów w rozporządzeniach z d. 4. Października 1850 (dz. pr. p. L. 380 i 381) zaszły wątpliwości, przeto wydaje się niniejszem dla dyrektoratów c. k. akademij prawniczych w Zagrzebiu, Waraźdynie, Koszycach i Preszburgu, następujące przepisy:

I.

Co do zapytań:

- a) czy do c. k. akademij prawniczych przypuszczać można także i takich uczniów, którzy nie zamierzają ani poświęcić się urzędowi publicznemu, ani pozyskać stopień doktora, lecz na odczyty w akademiach prawniczych uczęszczać chcą, li tylko dla wykształcenia swego;
- b) czy tacy słuchacze także i do składania publicznych egzaminów rocznych lub semestralnych, równie jak
- c) i do opłacania należności szkolnych mają być zobowiązani; podaje się na uwagę:

1. Z przytoczonych na wstępie rozporządzeń, niemniej z natury tychże zakładów naukowych jako zakładów publicznych w związku z postanowieniami co do słuchaczy nadzwyczajnych w regulaminach, o studiach uniwersyteckich pod d. 1. i 8. Października 1850 wydanych, wypływa, iż użycie c. k. akademij prawniczych wolnem zostaje także i takim uczniom, którzy do takowych uczęszczać chcą, nie tak dla praktycznego celu jakiego, jak raczej i li tylko dla własnego wykształcenia swego, zarazem, iż stanowisko ich także odmiennem być może, a ewszem być musi w niektórych punktach od stanowiska słuchaczy zwyczajnych.

2. Tacy nadzwyczajni słuchacze liczyć winni najmniej lat szesnaście i oraz posiadać taki stopień wykształcenia umysłowego przygotowawczego, któryby uczęszczanie ich na odczyty takowe, uczynić mógł pożądanem i pożytecznem; wątpliwości co do tego, rozstrzyga w pierwszej i oraz w ostatniej instancyi kolegium profesorów, przyczem nie należy koniecznie żądać od nich złożenia egzaminu dojrzałości.

LXVI. Stück.

Ausgegeben und versendet am 8. November 1851.

236.

**Verordnung des Ministers für Cultus und Unterricht
vom 26. October 1851,**

an die Directoren der k. k. Rechtsakademien zu Agram, Grosswardein, Kaschau und Pressburg,
womit einige Zweifel über die Auslegung und Anwendung mehrerer Paragraphe der
Verordnungen vom 4. October 1850, Reichsgesetzblatt Z. 380 und 381, gelöst
werden.

Nachdem über die Auslegung und Anwendung einiger Paragraphe der Verordnungen
vom 4. October 1850, Reichsgesetzblatt Z. 380 und 381, sich Zweifel ergeben haben, so
erhalten die Directorate der k. k. Rechtsakademien von Agram, Grosswardein, Kaschau
und Pressburg folgende Weisungen :

I.

Ueber die Anfragen :

- a) ob an den k. k. Rechtsakademien auch solche Zuhörer zugelassen werden können,
welche weder in ein öffentliches Amt einzutreten, noch einen gelehrten Grad zu erwerben
beabsichtigen, sondern die Vorlesungen an der Rechtsakademie lediglich zu ihrer
Ausbildung benützen wollen ;
- b) ob derlei Zuhörer auch zur Ablegung der öffentlichen Annual- oder Semestralprü-
fungen, und
- c) zur Entrichtung des Unterrichtsgeldes verpflichtet seyn, wird bemerkt :

1. Aus den Eingangs erwähnten Verordnungen und aus der Natur dieser Lehranstalten
als öffentlicher in Verbindung mit den Bestimmungen, welche die Universitätsstudien-Ord-
nungen vom 1. und 8. October 1850 über die ausserordentlichen Hörer enthalten, ergibt sich,
dass die Benützung der k. k. Rechtsakademien auch solchen Hörern nicht verschlossen ist,
welche an denselben nicht sowohl zu einem praktischen Endzwecke, sondern nur zu ihrer eige-
nen Ausbildung die Vorlesungen besuchen wollen, und dass ihre Stellung an denselben von
der, der ordentlichen Hörer in einigen Puncten abweichen könne, ja selbst abweichen müsse.

2. Solche ausserordentliche Hörer müssen wenigstens sechzehn Jahre alt seyn,
und einen solchen Grad geistiger Vorbildung besitzen, welcher den Besuch der Vorlesungen
für sie wünschenswerth und nutzbar erscheinen lässt; die sich hierüber ergebenden Zweifel
entscheidet in erster und letzter Instanz das Professoren-Collegium, ohne dass bei ihnen eben
die Ablegung einer Maturitätsprüfung unerlässlich wäre.

3. Przepisy dyscyplinarne, obowiązujące dla uczniów po wszechnicach austriackich, tudzież dla uczniów zwyczajnych w c. k. akademiach prawniczych stosują się w ogólności także i do uczniów nadzwyczajnych. Dla stałej niepilności w uczęszczaniu na odczyty, gorszących ekscesów, naruszeń akademickiego porządku lub winnego dyrektorowi albo profesorom uszanowania, mogą takowi każdego czasu z c. k. akademii prawniczej być wydalenii.

4. Słuchacze nadzwyczajni będą przez dyrektora przyjmowani, i w osobnej ewidencji trzymani.

5. Nie mniej jak inni uczniowie są takowi do złożenia opłaty szkolnej zobowiązani. Wszakże bezmajątni o uwolnienie prosić mogą. Muszą jednakże ci, jeżeli nie są w stanie w terminie należytym wykazać się z dostąpionego uwolnienia, z góry spłacić opłatę szkolną za każde półrocze.

6. Nie są obowiązani poddawać się egzaminom publicznym, czy to rocznym czy semestralnym.

Otrzymają wprawdzie zaświadczenia zúčęszczania na odczyty, albo z egzaminów, dobrowolnie złożonych, atoliż nie na przepisanych blankietach drukowanych, lecz zawsze tylko jako zaświadczenia prywatne przez dotyczących profesorów własnoręcznie pisane i podpisane.

II.

Co do wniesionego pytania, czy uczeń, zapisany na kilka kolegii, obowiązany jest, poddać się egzaminom z nich wszystkich, lub czy dosyć na tem, jeżeli egzaminować się daje z tyle przedmiotów naukowych, ile wedle ustaw z liczby godzin dostatecznym jest do policzenia roku naukowego, tudzież jaki wpływ w tym przedmiocie wywiera otrzymana klasa postępu niekorzystna, wydaje się do zachowania jak następuje:

1. W powszechności uczniowie zwyczajni obowiązani są, poddać się egzaminom przepisanyim z przedmiotów, na które się zapisać dali. Jeżeli zaś uczeń na więcej uczęszczał odczytów, niżby ze względem na siły swe był w stanie, złożyć także i egzamina z nich, natędy wolno mu jest zgłosić się do profesorów właściwych i do dyrektora o wykreślenie nazwiska swego z tego lub ówego zawodu. Na takowe kolegia nie będzie mu ani zaświadczenie frekwentacyi udzielonem, ani też wzmianka o tem uczynioną w zaświadczeniu odejścia.

Skoro tylko z resztą kolegia, na które jeszcze zapisanem zostaje, i z których się takowy następnie egzaminom poddaje, odpowiadają co do przepisanej liczby godzin, może mu na wszelki sposób policzonym być rok szkolny dotyczący.

2. Gdyby zaś uczeń, na więcej kolegii uczęszczający, niż wedle minimum prawnej liczby godzin jest potrzebnem, poddał się egzaminom ze wszystkich odczytów uczęszczanych, a otrzymał przy jednym lub drugim egzaminie drugą klasę w postępie, którą nie poprawił w egzaminie powtórzonym, natędy może mu wprawdzie być policzonem półrocze dotyczące albo cały rok do naukowego roku jego, skoro tylko przedmioty, z których z dobrym postępem egzamina odbył, co do liczby godzin kolegii

3. Die für die Studirenden an österreichischen Universitäten, und für die ordentlichen Studirenden der k. k. Rechtsakademien geltenden Disciplinavorschriften haben im Allgemeinen auch Anwendung auf die ausserordentlichen Hörer. — Wegen beharrlichen Unfleisses im Besuche der Vorlesungen, wegen ärgerlichen Excessen, wegen Störungen der akademischen Ordnung, oder Verletzung der schuldigen Achtung vor dem Director oder den Professoren, können sie zu jeder Zeit von der k. k. Rechtsakademie weggewiesen werden.

4. Die ausserordentlichen Hörer sind von dem Director aufzunehmen, und sind in besonderer Evidenz zu halten.

5. Sie sind wie die übrigen Studirenden zum Erlage des Unterrichtsgeldes verpflichtet, doch können sie auch, wenn sie mittellos sind, um die Befreiung einschreiten. — Doch müssen sie, wenn sie sich nicht binnen einer angemessenen Frist über die erlangte Befreiung ausweisen können, das Unterrichtsgeld für jedes Semester in vorhinein entrichten.

6. Sie sind nicht verpflichtet sich den öffentlichen Annual- oder Semestralprüfungen zu unterziehen.

Doch erhalten sie über den Besuch der Vorlesungen, und über die von ihnen etwa freiwillig abgelegten Prüfungen in keinem Falle die auf den vorgeschriebenen gedruckten Blanquetten ausgestellten Zeugnisse, sondern nur von den betreffenden Professoren eigenhändig geschriebene und unterschriebene Privatzeugnisse.

II.

In Betreff der gestellten Anfrage, ob ein Studirender, welcher für mehrere Collegien inscribirt ist, gezwungen sei, sich auch aus allen den Prüfungen zu unterziehen, oder ob es genüge, wenn er sich nur aus so vielen Fächern prüfen lasse, als nach der Stundenzahl der betreffenden Vorlesungen gesetzlich zur Einrechnung des Studienjahres genügen, und welchen Einfluss in dieser Beziehung eine erhaltene ungünstige Fortgungsclassen übe, wird Folgendes zur Darnachachtung bedeutet:

1. In der Regel sind die ordentlichen Studirenden verpflichtet, aus denjenigen Fächern, für welche sie sich haben einschreiben lassen, sich auch den vorgeschriebenen Prüfungen zu unterziehen. Hat jedoch ein Studirender mehr Vorlesungen besucht, als worüber er sich fähig erachtet, Prüfungen ablegen zu können, so steht es ihm frei, bei den betreffenden Professoren und dem Director die Streichung seines Namens aus dem einen oder anderen Fache anzusuchen. Ueber solche Collegien ist ihm aber weder ein Frequentationszeugniss auszustellen, noch ist ihrer in dem Abgangszeugnisse eine Erwähnung zu machen.

Wenn die Collegien, für welche er eingeschrieben bleibt, und aus welchen er sich sohin den Prüfungen unterzieht, nur sonst der gesetzlichen Stundenzahl entsprechen, so kann ihm immerhin noch das betreffende Studienjahr angerechnet werden.

2. Unterzieht sich ein Studirender, welcher mehr Collegien besucht, als vermöge des Minimums der gesetzlichen Stundenzahl nothwendig ist, den Prüfungen aus allen diesen besuchten Vorlesungen, und erhält er bei der einen oder anderen Prüfung die zweite Fortgungsclassen, ohne dass er dieselbe durch eine wiederholte Prüfung verbessert, so kann ihm zwar das betreffende Semester oder der ganze Jahrgang in seine Studienzeit eingerechnet werden, falls diejenigen Gegenstände, aus welchen er mit gutem Fortgange die Prüfungen bestanden,

dotyczących odpowiadają wymogom, prawem przepisany, lecz oraz o niekorzystnem egzaminie tak w katalogu jak w zaświadczeniu odejścia zmiankę uczynić należy.

3. Wrachowanie półrocza do przepisanego czasu nauk, zawisło w ogólności li tylko od tego, ażeby uczeń przynajmniej z kolegów, jako minimum wyznaczonych, z dobrym skutkiem odbył egzamina.

4. Przy wystawieniu absolutorium albo zaświadczenia odejścia dyrektor w rubryce „uwaga“ przy liczeniu półrocza, albo roku, któryby uczniowi z braku prawnych egzaminów nie mógł być policzonym, wyraźnie to nadmienić i dokładnie na końcu wyszczególnić winien, wiele półroczy może być odchodzącemu policzonym do czasu jego naukowego.

W razach wątpliwych rozstrzyga kolegium profesorów, które upoważnione jest u uczniów, którzy w przeciagu czasu naukowego zawsze beznagannie się zachowali, i niewątpliwie co raz to lepiej w naukach postępowali, przy policzeniu liczby godzin dać miejsce słuszności, jeżeliby który z uczniów, z początku, czy to dla przeszkody ze strony języka, czy też z powodu kollizyi godzin, na odczyty przeznaczonych, w tym względzie nie mógł zupełnie odpowiedzieć wymogom ustawy, następnie zaś widocznie usiłował, zaradzić brakowi pilnością powiększoną.

III.

Wszczęta wątpliwość co do zasady klasyfikowania akademieznego zachowania się, sama przez się w ten sposób już się dostatecznie wyjaśnia: iż, gdyby który z uczniów w jednym tylko kolegium albo względem jednego profesora nienależycie się zachował, takie jego zachowanie się na całą jego klasyfikację wpływ wywiera, a więc w absolutorium potwierdzonem być nie może, iż takowy w dotyczącem półroczu do akademieznym ustaw zupełnie odpowiednio się stosował. Klasyfikacja w dotyczącem półroczu brzmieć tedy będzie weale okoliczności albo na odpowiednio lub też na mniej odpowiednio.

IV.

Co się zaś tycze tego pytania specjalnego, czy uczniowie, którzy już przed kilką laty ukończyli kurs filozoficzno-propedeutyczny, obowiązani są względem przyjęcia poddać się egzaminowi dojrzałości, postanawia się z analogicznem zastosowaniem §^{tu} 94 regulaminu naukowego z d. 8. Października 1850 L. 430, iż uczniowie, którzy w roku szkolnym 1849-50 albo jeszcze przed tymże z dobrym skutkiem odbyli drugi rok filozofii na wszechnicy Peszteńskiej lub na jednym z tych liceów, akademij albo kolegów, z których przejście do wyższych nauk fakultetowych wolne było wedle dawniejszych rozporządzeń, przypuszczeni będą w roku szkolnym 1851-52 do przyjęcia jako uczniowie zwyczajni w c. k. akademiach prawniczych bez złożenia egzaminu dojrzałości.

nach der Stundenzahl der betreffenden Collegien der gesetzlichen Anforderung entsprechen, allein es ist die misslungene Prüfung in den Katalogen vorzumerken, und in sein Abgangszeugniss aufzunehmen.

3. Ueberhaupt hängt die Einrechnung eines Semesters in die gesetzliche Studienzeit nur davon ab, dass der Studirende wenigstens über die als Minimum festgesetzten Collegien die Prüfungen mit gutem Erfolge bestanden.

4. Bei Ausstellung des Absolutatoriums oder Abgangszeugnisses hat der Director in der Rubrik „Anmerkung“ ausdrücklich bei der Aufzählung eines Semesters, oder eines Jahrganges, welcher einem Studirenden aus Mangel der gesetzlichen Prüfungen nicht eingerechnet werden kann, diess zu bemerken, und am Schlusse ausdrücklich anzuführen, wie viele Semester dem Abgehenden in seine Studienzeit eingerechnet werden dürfen.

In zweifelhaften Fällen entscheidet das Professoren-Collegium, welches bei Studirenden, die sich im Verlaufe ihrer Studienzeit stets adellos benommen, und entschieden stets günstigere Fortschritte gemacht haben, ermächtigt ist, bei Berechnung der Stundenzahl Rücksichten der Billigkeit besonders dann obwalten zu lassen, wenn ein Studirender anfänglich, sei es wegen Hindernissen der Sprachkenntniss oder Collisionen der Vorlesestunden, in dieser Beziehung den Anforderungen des Gesetzes nicht ganz entsprechen konnte, er sich aber in der Folge sichtlich bemüht hat, das Fehlende durch erhöhten Fleiss zu ergänzen.

III.

Der angeregte Zweifel über die Grundlage des Calcüls des akademischen Betragens, löst sich selbst verständlich dahin: dass, wenn ein Studirender auch nur in Einem Collegium, oder gegenüber Einem Professor sich nicht ganz ordnungsgemäss benommen hat, diess schon auf den Gesamttcalcül Einfluss nehme und daher in dem Absolutorium nicht bestätigt werden könne, dass er sich in dem betreffenden Semester den akademischen Gesetzen vollkommen gemäss benommen habe. Der Calcül wird in den betreffenden Semester dann nach Beschaffenheit der Umstände nur auf „gemäss“ oder „mündergemäss“ zu lauten habe .

IV.

Was endlich die specielle Anfrage betrifft, ob solche Studirende, welche vor mehreren Jahren schon den philosophisch-propädeutischen Cours beendigten, Behufs der Aufnahme, eine Maturitätsprüfung abzulegen haben, so wird in analoger Anwendung des §. 94 der Studien-Ordnung vom 8. October 1850, Z. 430, bestimmt, dass diejenigen Studirenden, welche im Studienjahre 1849-50 oder schon vor demselben den zweiten philosophischen Jahrgang an der Pesther Universität, oder an einem derjenigen Lyceen, Akademien, oder Collegien mit gutem Erfolge zurückgelegt haben, aus welchen nach den früher bestandenen Anordnungen der Uebertritt an die höheren Facultätsstudien gestattet war, noch in dem Studienjahre 1851-52 zur Aufnahme als ordentliche Studirende der k. k. Rechtsakademien ohne Ablegung einer Maturitätsprüfung zuzulassen sind.

Rozrządzenie ministerstwa finansów z dnia 3. Listopada 1851,

mocą którego obwieszczeniem zostaje, w jaki sposób postępować należy z wylosowanemi na dniu 3-m Listopada 1851 r. a w Seryi 470 umieszczonemi obligacyami eraryalnemi Stanów czeskich i niższo-austryackich.

Odnosnie do okólnika rządu niższo-austryackiego z dnia 29. Października 1829, podaje się do powszechnej wiadomości, iż wylosowane na dniu 3. Listopada r. b. i w Seryi 470 umieszczone obligacye eraryalne stanowe po 4⁰/₀, zamienione zostaną na mocy Najwyższego patentu z dnia 21. Marca 1818 r., za nowe obligacye rządowe w pierwotnej stopie procentowej w monecie konwencyjnej przynoszące; a to :

Obligacya Nr. 164,856 Stanów czeskich, z jedną trzydziestą drugą,

Obligacya Nr. 23,68 $\frac{1}{2}$ Stanów niższo-austryackich z jedną piątą kwoty kapitału, nareszcie :

Obligacya Nr. 25,094 aż do 28,414, Stanów niższo-austryackich z całkowitemi summami kapitału.

F. Krauss m. p.

Erlass des Finanzministeriums vom 3. November 1851,

womit die Behandlung der am 3. November 1851 in der Serie 470 verlostten böhmisch-ständischen und niederösterreichisch-ständischen Aerarial-Obligationen zu 4 Percent kundgemacht wird.

Mit Beziehung auf die Circularverordnung der niederösterreichischen Regierung vom 29. October 1829 wird zur allgemeinen Kenntniss gebracht, dass die am 3. November d. J. in der Serie 470 verlostten ständischen Aerarial-Obligationen zu 4 Percent, und zwar:

Nr. 164.856 böhmisch-ständisch mit einem Zwei und Dreissigstel,

Nr. 23.684 niederösterreichisch-ständisch mit einem Fünftel des Capitalbetrages, dann die

Nr. 25.094 bis 28.414 niederösterreichisch-ständisch mit den ganzen Capitalbeträgen, nach den Bestimmungen des Allerhöchsten Patentes vom 21. März 1818 gegen neue, zu dem ursprünglichen Zinsfusse in Conventions-Münze verzinsliche Staats-Schuldverschreibungen umgewechselt werden.

Ph. Krauss m. p.

